

EKONOMİ POLİTİK

Erinç Yeldan, 17 Mart 2021

Bitmeyen Masal: Yapısal Reform

Enflasyon canavarına, dövizin pahalılığına, cari açığa, işsizliğe, çevre kirliliğine, her derde deva... 7'den 70'e, yerli - yabancı tüm "yatırımcıların" beklediği bir düş, bir umut, *yapısal reformlar*. Bu sihirli sözcük en son geçen Cuma günü Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın sözleriyle bir kez daha vücut buldu.

Artık "yapısal reform" ilan etmenin bizzat kendisinin *yapısal* bir reform haline dönüştüğü ülkemizde, sayın Erdoğan'ın açıkladığı önlemler, ne yazık ki, ekonominin güncel sorunlarına yönelik bir izlenim programından öteye geçmemektedir; ve bu haliyle de "piyasa oyuncularına" heyecan ve coşku yaratmaktan uzak kaldı.

Paketin *güncel sorunlara* yönelik somut hedefleri ise ekonomi idaresinin son üç yıllık Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi diye anılan yönetim sürecindeki yanlışlarının ve iktisadi aklın denetiminden uzak rasgele adımlarının itirafı niteliğindedir. Örneğin, sayın Cumhurbaşkanı'nın "*borç stokunun dış şoklara karşı duyarlılığını azaltabilmek için döviz cinsi borçların toplam borç stoku içerisindeki payını düşürüyoruz*" ifadesi, Hazine'nin bugüne kadar iç borçlanmada yerli parayı tercih etme stratejisinden *niçin uzaklaşmış olduğu* sorusunu öncelikle gündeme getirmektedir.

Nitekim, **Ozan Gündoğdu** Birgün Gazetesindeki 15 Mart tarihli yazısında şu tespiti yapmaktaydı: "*Başkanlık Sistemi'ne geçilmesiyle birlikte borçların vade, faiz ve yerli para yapısı sert şekilde bozuldu. Vade kısılırken, faizler arttı. Ancak hepsinden daha tehlikeli olan gelişme, borcun daha çok döviz cinsinden edinilmeye başlaması oldu*". Gündoğdu, yazısında **Hayri Kozanoğlu** hocanın paylaştığı verilere dayanarak, 2017'nin sonu itibarıyla yalnızca 103 milyon dolar büyüklüğünde döviz cinsinden iç borç bulunduğunu; bu tutarın 2020'nin sonu itibarıyla 36 milyar 161 milyon dolara çıkmış durumda olduğunu vurguluyordu. Dolayısıyla döviz cinsinden iç borç tutarının söz konusu dönemde tam 351 kat arttırıldığı görülmektedir.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi dönemi boyunca yürütülen borçlanma, aynı AKP iktidarının ilk yıllarında (2003 – 2006) olduğu gibi, baş döndürücü bir tempoda gerçekleşmiştir. Kamu sektörünün iç borç stoku 2018'de 665 milyar TL'den, 2020 sonunda %75 oranında arttırılarak 1 trilyon 196 milyar TL'ye çıkartılmış; dış borç stoku ise 139 milyar dolardan, 166 milyara yükseltilmiştir. Üzerinde hala tartışmaların sürdürüldüğü merkez bankası net rezervlerinin, kısa vadeli dış borçlara oranı ise 2019'da %62'den, 2020'de %12'ye geriletmiştir. Bu oranın 2001'in kriz döneminin hemen öncesinde %66 olduğunu anımsatalım.

Paket'te dikkat çeken bir başka önlemler kümesi ise yeni oluşturulması planlanan bir dizi yeni bürokratik katman ile ilgiliydi. *Ekonomi Koordinasyon Kurulu, Fiyat İstikrar Komitesi, Finansal İstikrar Kurulu* adları altında kurgulanan "yeni" kamusal tasarımlar ile, artık eskimiş ve oldukça yıpranmış bir söylentiye dönüşen "*tek haneli enflasyon hedefi*" ve "*beklentilerin idaresi*" kavramları, söz konusu kurum ve kurullara havale ediliyordu. Gereğeli özünde bürokrasiyi azaltmak ve etkinleştirmek olarak tasarlanan Cumhurbaşkanlığı Yönetim

sisteminin ruhuna aykırı olan bu düzenlemeler, **Aziz Konukman** hocanın paylaşımlarında ısrarla vurguladığı üzere *Para Kurulu, Para ve Kur Politikası Metinleri* ve *Yeni Ekonomi Programı* gibi dokümanlarda paylaşılan hedefleri anlamsızlaştırıyor, mevcut makroekonomik politikasını itibarsızlaştırıyordu.

Böylece Türkiye'nin önünde birikmiş olan gerçek yapısal sorunlarına –ezberci ve çağın gerisinde kalmış bir eğitim sistemi, kadınların yaşamın her alanında karşılaştığı ayrımcılık, işgücü piyasalarının parçalanmış yapısı, taşeronlaştırılmış sanayinin dışa bağımlılığı, bir rant yaratma ve aktarım aracı olarak işlev gören çarpık vergi sistemi,... -- değinilmeden göz ardı ediliyordu. Ama çok daha önemlisi, **Oğuz Oyan** hocanın 16 Mart'ta soL portalda altını çizdiği üzere, bir yapısal reform paketi söylentisi daha sermayeyi hiç tedirgin etmeden, sessiz sedasız geçirilmiş oluyordu.